

Hetven éves a Budapesti Szlovák Iskola

A Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban május 30-án ünnepelte fennállásának hetvenedik. évfordulóját. A rendezvényen jelen volt **dr. Pavol Hamžík**, a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete, **dr. Ján Varšo**, a Külföldön Élő Szlovákok Hivatalának elnöke, **dr. Fürjes Zoltán** egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, **dr. Jaroslav Hlinka**, Kassa-Délváros polgármestere, **Hollerné Racskó Erzsébet**, az Országos Szlovák Önkormányzat és **Hollósy Tiborné**, a XIII. kerületi Szlovák Önkormányzat elnöke. A gálaműsorban minden korosztály megmutatta, mit tud. Óvodásoktól végzős diákokig énekeltek, táncoltak és verseket mondtak. Szlovák gyermek- és népdalok mellett a vegyes kórus a Pál utcai fiúk musical Grund című dalát adta elő. A harmadikosok és negyedikeseek mezőszéji táncokat, a főtáncművészeti szakközépiskola diákjai, a gimnazista lányok és tanáraik hegyközi karikázót, az iskola volt és jelenlegi diákjai pedig zamutovi táncokat mutattak be.

Két éve érettségiztek azok a diákok, akiket elsőként vitt végig az intézmény óvodáskoruktól az egyetemi felvételiig. Azóta minden évben többen is vannak egy-egy kimenő osztályban, akik nemcsak tizenkét évig jártak ide iskolába, de már az óvodás éveiket is itt töltötték. A Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános iskola, Gimnázium és Kollégium az az intézmény, amelyben tanév végén három ballagást is tartanak úgy, hogy az elballagott óvodások, általános iskolások közül sokan ugyanide térnek vissza szeptemberben a következő oktatási szint tanulóiként. A 2018/19-es tanév végén, az iskola fennállásának hetvenedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepség és a ballagások után beszélgettünk Szabóné dr. Marlok Júlia igazgatónővel az iskola múltjáról és jelenéről, saját pályájáról, hiszen az több ponton is összefonódott az iskola életével. Ahová egykor középiskolás diákként járt, oda tanárként tért vissza, majd az óvodával, általános iskolával, kollégiummal kibővült intézmény igazgatója lett.

– Már kezdetben is egyértelmű volt, hogy nemzetiségi középiskolában akar továbbtanulni? Hogy majd nemzetiségi pedagógusként adja tovább a következő nemzedékeknek, amit otthonról hozott, és a nemzetiségi iskoláktól kapott?

– Egyértelmű ugyan nem volt, de minden ebbe az irányba terelt. Nagyon sokat köszönhetek a szüleimnek, az általános iskolás évek is meghatározók voltak, aztán a szlovák gimnázium után már valóban egyenes út vezetett a pedagógusi pályára. Pilisszentkereszti vagyok, a mai napig ott lakom, és naponta járok be Pestre. Édesanyám szlovák, édesapám német nemzetiségi volt. Akkoriban a vegyes házasság még nem volt általános, édesapám emlegette, hogy eltartott egy ideig, amíg befogadták. Mivel azonban

Pilisszentkereszt szlovák nemzetiségi község, édesapám is asszimilálódott egy idő után, és a gyerekek megszületése után nagyon megszerette egymást a két család. Apám nemcsak beilleszkedett, hanem elismert tagja lett a közösségnek, egy időben polgármester-helyettesként is működött. Büszkén vállalom, hogy két nemzetiség leszármazottja vagyok.

– Milyen nyelven beszéltek a családban?

– Érdekesen alakult a nyelvhasználat ebben a kevert családban. Szüleim egymással magyarul beszéltek. Együtt laktunk anyai nagymamámmal, aki magyarul beszélt apámhoz, de velem és anyámmal a nyugatszlovák nyelvjárást használta. A nemzetiségi óvodában is ez a nyelvjárás jelentette a szlovákokat, csak az iskolában tanultam meg az irodalmi nyelvet. Én tehát még otthonról hoztam a nyelvjárást, ami ma már sajnos nem jellemző.

– Hogyan jött el otthonról a budapesti szlovák gimnáziumba?

– Nyolcadik osztályosként az orvosi pálya is vonzott, de nem voltam elég határozott, és a szlovák nyelvet is nagyon szerettem, gondoltam a tanári pályára is. Amikor a szlovák gimnázium akkori igazgatója – aki később földrajztanárom lett –, eljött az általános iskolánkba, és egy toborzó iskolabemutató keretében elmondta, hogy idegenvezetést és angolt is lehet tanulni náluk, jogosítvány megszerzésére is lehetőség van, akkor döntöttem a szlovák gimnázium mellett, és aztán ott határoztam el, hogy szlovák tanár leszek. A másik, ebbe az irányba terelő hatást a pilisszentkereszti általános iskolában kaptam. A mi osztályunk különösen összetartó, jó csapat volt. Tánccsoportot alapítottunk, ahová kollégistaként és még egyetemistaként is visszajártunk. A legtöbben

gimnáziumban tanultunk tovább, sokan értelmi-ségi pályára kerültek. Hat tanár, két óvónő került ki ebből az osztályból, többen vezető beosztásban dolgoznak, tehát elmondható, hogy tovább vittük a szlovák kultúrát, ami mindig is az életem része volt.

– *Hogy érezte magát kollégistaként a szlovák gimnáziumban?*

– 1979-ben a Mező Imre úti épületben (ma Orczy út – *a szerk.*) kezdtem a szlovák gimnáziumot. Pilisszentkeresztről ötven jöttünk, és mi „vidékiek” nagyon igyekeztünk, hogy ne maradjunk le. Abban az időben az általános iskola is itt működött, és a kollégista lányok szintén ebben az épületben voltak elhelyezve, a fiúk a Rózsák terén működő kollégiumból jártak át. Csak fél évig laktam a kollégiumban, és mivel hetente kétszer hazajártam Szentkeresztre a tánccsoportunkba, láttam, hogy naponta is megtehető ez a távolság, így aztán hazaköltöztem, mert nagyon kötődtem a családomhoz, és még a tanulás is jobban ment a magam ütemében. Az az érdekes, hogy ’92-ben, pályakezdő pedagógusként ugyanebbe a Mező Imre úti épületbe tértem vissza, itt kezdtem el dolgozni. Már állt a mostani új épület, de még nem tudták átadni, csak október környékén költöz-

tunk be. Tehát bő egy hónapot tanárként is eltöltöttem egykori alma materben.

– *Miben különbözik ez az iskola az egykoritól? Persze nemcsak az épületre gondolok.*

– Egy épületen belül van az óvodánk, általános iskolánk, gimnáziumunk és kollégiumunk. 2017 óta bázisintézményként működünk. Nemcsak nagyobb befogadóképességű az épület, hanem valóban többen járnak ide, és a folyamatos létszámbővülés mindegyik intézményegységünkben megmutatkozik. Erre lehetünk a legbüszkébbek. 2011-től vagyok az intézmény vezetője, miután az előző igazgató 2010-ben nyugdíjba ment. Azóta folytonosan nőtt a létszámunk, idén összesen nyolcvanegy gyerekkel többen kezdik nálunk a tanévet, mint nyolc évvel ezelőtt. A legnagyobb sikerelményünk, hogy most szeptemberben húsz elsősrel indítjuk a tanévet, szemben az egykori nyolc-kilencfős osztályokkal.

– *Kezdjük az óvodásokkal! Kik hozzák ide, a Budapest belső övezetében működő óvodába gyerekeiket?*

– Többségében szlovák nemzetiségi gyerekek jönnek. Akár a külső kerületekből vagy a környékbeli falvakból is idehozzák a szülők őket. Jönnek a Szlo-

Mérföldkövek a budapesti szlovák iskola történetében

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1949-ben alapította meg a Szlovák Tanítási Nyelvű Állami Általános Iskolát. Budapesten, az akkori Szent Imre, mai nevén Villányi úton kezdte meg működését. Az első tanítási évben 65 felső, és 66 alsó tagozatos diák kezdte meg tanulmányait, az alsó tagozaton összevont osztályokban. 1950-ben az intézmény Budapesti Szlovák Tannyelvű Koedukált Tanárképző Intézet létesítésével bővült.

Négy évvel később az általános iskolát a Tanárképző Intézettel együtt a VIII. kerületi Orczy útra költöztették. A tanárképző az 1959/60-as tanévben megszűnt, s átadta helyét a Komensky Ámos János Szlovák Tanítási Nyelvű Koedukált Gimnáziumnak, melynek neve Komensky Ámos János Szlovák Tanítási Nyelvű Gimnáziumra, majd a későbbiek során Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnáziumra változott.

Az intézmény mai székhelye 1992. óta a XIII. kerületi Lomb utcában álló tekintélyes épület. Az iskola és a kollégium hosszú éveken át Budapest Főváros Önkormányzata fenntartásában működött, majd 2013. január 1-jén fenntartója és működtetője a Klebelsberg Iskolafenntartó Központ XIII. tankerülete lett. 2014 szeptemberében került az Országos Szlovák Önkormányzat fenntartásába, amely 2017. óta a vagyonkezelői jogokat is gyakorolja.

Az oktató-nevelő tevékenységgel kapcsolatos legjelentősebb szervezeti változások közül a XX. század kilencvenes éveiben bevezetett nyolcosztályos gimnáziumi képzés és az iskolaelőkészítő óvodai csoport elindítása érdemel feltétlenül említést. 1996-ban került sor az iskola és a kollégium összevonására.

Az 1997/98-as tanévben elindult az érettségi vizsgára épülő kétéves szlovák-magyar nyelvű menedzserasszisztens szakképzés, ami a 2001/2002-es tanévben egyéves szlovák nyelvű idegenvezető és hostess képzéssel bővült. A szakképzés a 2008/2009-es tanévben szűnt meg.

Mára az óvodát sikerült három csoportossá bővíteni, a gimnáziumi képzés a szlovák nemzetiségi nyelvi előkészítő osztály elindításával 4+1 évfolyamos oktatási formával bővült, az érdeklődők számára a kiegészítő szlovák nemzetiségi oktatás is biztosított, és 2018 szeptemberétől a kollégium területén működik az egyetemi hallgatók Pesti Szlovák Szakkollégiuma.

Az utóbbi években teljes mértékben megújult az óvodai csoportszobák és a kollégiumi szobák bútorzata, felújításra került a torna- és a számítástechnika-terem, az udvari játszótér, az iskolai vizesblokkok. Magyarország Kormánya támogatásának köszönhetően nemrégiben a kollégiumi teakonyhák és vizesblokkok felújítása is befejeződött.

Folyamatosan bővül az informatikai eszközpark és a didaktikai eszköztár a Határon Túli Szlovákok Hivatalához benyújtott sikeres pályázatoknak és a Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma támogatásának köszönhetően. Az infó-kommunikációs technológia módszertani lehetőségeinek felhasználását segíti a meglévő immár kilenc interaktív tábla alkalmazása.

2017-től az Oktatási Hivatal Bázisintézménye.

Az igazgató nő ünnepi beszéde (Somogyi Zsuzsanna felvételei)

vákiából Magyarországra költözött vagy a követségben dolgozó szülők gyermekei. Olyan budapesti család is van, ahol a szülők ugyan már nem beszélnek szlovákul, de sajnálják ezt, és mivel a gyökereiket nem felejtették el, fontosnak tartják, hogy a gyerekek megtanulják a nagyszüleik nyelvét. Annak ellenére is, hogy közben kimaradt egy nemzedék. Mindezeknek köszönhetően óvodánk a 2017/18-as tanévben a két vegyes csoportról háromcsoportosra bővült.

– Akik óvodásként itt kezdtek, itt is maradnak érettségi-ig? Hogyan történik az általános iskolai és a gimnáziumi osztályok feltöltése?

– Két évvel ezelőtt ballagott el végleg az iskolánkból az az első évfolyam, melynek tanulói közül többen óvodáskoruktól kezdve hozzánk jártak. Közöttük olyan „kislány” is, aki ovisként egyáltalán nem beszélt szlovákul, érettségi után pedig Szlovákiában tanult tovább jogi egyetemen. Az óvoda után valóban sokan folytatják itt az általános iskolát. A gimnáziumi osztály pedig jellemzően az általános iskolából feltöltődik. A nemzetiségi általános iskolából is jelentkeznek gyerekek hozzánk, de minden évben jön pár gyerek Szlovákiából, ha nem is az iskolába, de a kollégiumba. Ellátogatunk a vidéki nemzetiségi iskolákba, nyílt napokat szervezünk, igyekszünk az iskolánknak nagyobb ismertséget szerezni. Nálunk nem érezhető a nyolc és hat évfolyamos gimnáziumok elszívó ereje. Nyolcadik után azok a tanulók mennek el más középiskolába, akiknek a szlovák nyelvű tanulás végén a közismereti tárgyakból is szlovák nyelven tett érettségi túl nehéznek bizonyulna. Persze az is előfordul, hogy továbbtanulását valaki más területen tervezi. Ezért jelentkezik másik gimnáziumba, de marad a kollégiumban, nem szakad el tőlünk, továbbra is bekapcsolódik a közösségi életbe.

A 2017/18-as tanévben indítottunk egy úgynevezett nulladik nyelvi előkészítő osztályt, ami tulajdonképpen egy öt évfolyamos gimnázium a hagyományos négy évfolyamos mellett. Idén tízen kezdik a nulladik évet, akik vagy egyáltalán nem tudnak szlovákul, és ekkor kapcsolódnak be a nyelvtanulásba is, vagy nemzetiségi környezetből, általános iskolából jönnek ugyan, de a nyelvtudásuk még fel-

zárkóztatásra szorul. Tizennégyen kezdik a kilencediket, összesen tehát huszonnégy gimnazista indul szeptemberben, miközben tizenhárom érettségiző ment ki.

– Ők hol tanulnak tovább, milyen többletlehetőséget nyújt számukra a kétnyelvű érettségi, a magas szintű nyelvtudás?

– Végzős diákjaink közül sokan jelentkeznek emelt szintű érettségire, minden tantárgyból, nemcsak szlovák nyelv és irodalomból. Nagyon jó eredménnyel teljesítenek, rendkívül büszkék vagyunk arra, hogy jól fel tudjuk készíteni a tehetséges gyerekeket. A Magyarország és Szlovákia közötti államközi egyezmény keretében lehetőség van arra, hogy tanulóink sikeres felvételi vizsga után ösztöndíjként Szlovákiában tanuljanak tovább. Minden évben többen is élnek ezzel a lehetőséggel. Volt diákjaink állatorvosi, közgazdasági, építészeti egyetemen tanulnak tovább. Sajnos csak elvétve fordul elő, hogy egy-egy tanítványunk pedagógusi pályára készül. Amíg a tanári munka valaha bizonyos elismertséget élvezett, ma viszont már a béremelés ellenére sem vonzó, mert a béremeléssel együtt a terhek is megnövekedtek. Végzőseink azért is tudnak könnyen elhelyezkedni, mert az anyanyelvi szintű szlovák nyelvtudás mellett angolul is jól tudnak, és a többi tárgyból is alaposan felkészültek.

– Eredményeik mellett vannak nehézségeik is?

– Szakemberhiánnyal küzdünk. Az óvodában, három pedagógus is hiányzik, akiket pedig utánpótlásként vártunk vissza, Szlovákiában végzett egykori diákunk nemzetiségi óvodapedagógusként Mátraszentimrén helyezkedett el, ott telepedett le új családjával.

A nemzetiségi kerettanterv kidolgozása mindig csúszással történik, és mint minden nemzetiségi iskolában a tankönyvellátással van nehézség. Az új tankönyvek lefordítása időbe telik, a nemzeti alaptanterv és a kerettantervi követelményeknek megfelelő új magyar nyelvű tankönyvek csak később kerülnek szlovák nyelven hozzánk. Addig a tanárra és a diákra hárul többletmunka, a magyar tankönyv mellett az órán kell elsajátítani a szlovák szakkifejezéseket. Az első osztályosok számára a szlovák oktatási minisztérium segítségével kapunk szlovákiai tankönyveket és munkafüzeteket, ezeknek nagyon örülünk, mert így az elsősök fennakadás nélkül tanulnak meg egyszerre szlovákul és magyarul írni. Mivel mi nem kétnyelvű iskola vagyunk, ezeket használjuk segédtankönyvként.

– Hogyan kovácsolódik közösséggé az óvodától az érettségiig ívelő közösség?

– Különböző programok és szakkörök, rendezvények szólítják meg az egyes korosztályokat. Májusban például az egész alsó tagozat háromnapos szlovákiai iskolai kiránduláson vett részt pályázati forrásból, amihez szülők is csatlakozhattak. Több mint

hetvenen voltunk. A felső tagozatos és gimnáziumi osztályokban kötelező valamilyen nemzetiségi irányultságú szakkörön részt venni, iskolaújság-szerkesztés, énekar és tánckar között lehet választani. Alakulásakor a Lipa Szlovák Folklóregyüttes is a szlovák iskola tagjaiból verbuválódott. Ma pedig kollégiumunkban laknak a főtí művészeti iskola diákjai.

– *Hogyan követi az idők változását az oktatói munka?*

– Igyekszünk, hogy ne csak tánc és ének határozza meg az iskola arculatát, hanem időszerű témákkal is foglalkozunk. A környezetvédelem mellett ilyen a drogprevenció, a bűnmegelőzés, az internetes biztonság – előadások, bemutatók, foglalkozások keretében az egyes korosztályoknak a nekik szóló formában. Nagyon ráerősítettünk az informatika-oktatásra kolléganőnknek köszönhetően. Digitális témahetet szerveztünk, országos versenyeken szép eredményt értünk el. A kor elvárásának megfelelően fejlesztjük az infokommunikációs eszközeinket, felújítottuk a számítástechnika termet, ezen a területen is több pályázatunk sikeres, robotikára és interaktív kivetítőre nyertünk pénzt. Beérik a kollégák munkája, próbáltuk nyitottabbá tenni az in-

tézményt, bázisintézmény lettünk, jó kapcsolataink vannak Szlovákiával. A következő tanévben már a Visegrádi négyekhez kötődő harmadik projektet kezdjük: lengyel, cseh és szlovák partneriskolákkal együtt adunk be pályázatokat. Az előző két pályázatunk már megvalósult. Azok környezetvédelmi és sport témájúak voltak, a most következő kulturális témaköröket ölel át.

Hat mesterpedagógusunk, egy kutatótanárunk van, két munkatársunk kivételével minősített pedagógusokkal dolgozunk. Bázisintézményként a tudomány és a gyakorlat közötti hídként vagyunk jelen. Megosztjuk a jó gyakorlatot, publikálunk, előadásokat, bemutatónapokat és továbbképzéseket tartunk. Ezekre az alkalmakra nemcsak szlovák általános iskolákból jönnek, hanem más nemzetiségi oktatási intézményekből is (görög pedagógus is jött például), így módszereink az ő gyakorlatukban is megjelenhetnek. Bázisintézményi programjainkat úgy állítjuk össze, hogy azokban óvodában, általános iskolában és gimnáziumban használható anyag is van.

– *Sikeres új tanévet kívánunk!*

B. K.

A tótkomlói szlovák iskola 70 éves jubileuma képekben

